

Onderwerp Informatie over uitkomsten Financieel onderhandelaarsakkoord

Steller F. Hiemstra

De leden van de raad van de gemeente Groningen
te
GRONINGEN

Telefoon (050) 367 76 98 Bijlage(n) 0

Ons kenmerk BD 13.3477821

Datum **30 JAN 2013** Uw brief van

Uw kenmerk -

Geachte heer, mevrouw,

In het bestuurlijk overleg van 18 januari j.l. tussen VNG, IPO, de Unie van Waterschappen en het kabinet is een onderhandelaarsakkoord bereikt over de financiën van de decentrale overheden in deze kabinetsperiode. Met deze brief informeren wij u over de afspraken die zijn gemaakt op de verschillende dossiers en de gevolgen hiervan voor Groningen.

Wet Houdbare Overheidsfinanciën (wet HOF)

Op dit moment is de wet HOF in behandeling bij de Tweede Kamer. Deze wet regelt de wijze waarop de Nederlandse overheid van plan is om de afspraken te implementeren die in Europees verband zijn gemaakt over de ontwikkeling van het emu-tekort en de schuld van de overheid. In de wet HOF wordt ook van de decentrale overheden een bijdrage in de tekortreductie verwacht. Deze is geformuleerd als een gelijkwaardige bijdrage aan de vermindering van het emu-tekort. Het vorige kabinet heeft dit altijd vertaald in de zin dat als het tekort van de totale overheid nul gaat bedragen het emu-tekort van de lagere overheden ook nul behoort te zijn. De gemeenten hebben altijd betoogd dat op grond van hun baten-lastensystematiek er altijd een bepaald tekort beschikbaar moet zijn om de bestaande investeringen te kunnen vervangen en om uitbreidingsinvesteringen te doen die noodzakelijk zijn omdat de bevolking nog steeds groeit. Over de ruimte die hiervoor noodzakelijk is verschillen kabinet en mede overheden van mening. Hoewel het kabinet er van overtuigd is dat een kleinere ruimte niet knellend zal zijn, is het bereid gebleken daarover nadere afspraken te maken om de decentrale overheden tegemoet te komen.

Akkoord

In het akkoord dat nu voorligt, wordt door alle partijen de intentie uitgesproken dat het tekort van de mede overheden in 2017 gaat dalen naar 0,2% van het nationale inkomen. Tegelijkertijd geeft het kabinet ook in de

jaren 2014 en 2015 de mede overheden dezelfde tekortruimte als in 2013 is overeengekomen, namelijk -0,5%. Daarna daalt dit tekort in 2016 naar -0,4% en in 2017 naar -0,3%. Deze twee percentages zijn in het akkoord tussen haakjes gezet. Eind 2015 zal worden gezien of deze daling mogelijk en verantwoord is op basis van de realisaties in de jaren hiervoor. Over de verdeling binnen de ruimte voor de mede-overheden zullen VNG, IPO en Unie op basis van nader onderzoek dit jaar een afspraak maken waarbij de huidige verdeling vertrekpunt is. Hoewel het kabinet niet bereid bleek de extra sanctie die nu nog in de wet staat, ook als de Europese Unie Nederland geen sanctie oplegt bij het overschrijden van het tekort, uit de wet te verwijderen is wel vastgelegd, dat een dergelijke sanctie in deze kabinetsperiode niet zal worden toegepast

Effect Groningen

Met de voorgestelde aanpassingen wordt de wet HOF feitelijk nog steeds onverkort ingevoerd, alleen krijgen de decentrale overheden de komende jaren iets meer lucht om te investeren.

Voor de decentrale overheden is een individuele referentiewaarde bepaald voor het emu-saldo. Dit is het aandeel van individuele overheden in de totale norm van 0,5%. In Groningen zitten we in 2013 ruim boven deze referentiewaarde. In 2013 is deze referentiewaarde bepaald op afgerond 38 miljoen euro. De verwachte omvang van ons emu-saldo voor 2013 is 68 miljoen euro. In hoeverre we hiervoor een sanctie zouden krijgen hangt af van het werkelijke emu-saldo van alle gemeenten in 2013, maar door de gemaakte afspraken in het onderhandelaarsakkoord lopen we niet het risico dat we deze kabinetsperiode hiervoor een sanctie krijgen opgelegd.

Schatkistbankieren

In het regeerakkoord wordt schatkistbankieren voor gemeenten verplicht. Daarbij zijn gemeenten verplicht hun middelen bij het Rijk onder te brengen. Dit gebeurt via het dagelijks afkomen van saldi van bankrekeningen. Op dit moment kunnen we eventuele tegoeden nog aanhouden bij banken naar keuze tegen marktconforme rente/rendementen. De VNG heeft het rijk laten weten bezwaren te hebben tegen schatkistbankieren. Een belangrijk bezwaar is dat schatkistbankieren leidt tot gederfde rente-inkomsten voor gemeenten met tegoeden en hogere administratieve lasten. Bovendien betekent de invoering aantasting van de autonomie van gemeenten.

Akkoord

In het akkoord dat nu voorligt, worden twee aanvullingen in de wet opgenomen:

- a. het wordt voor gemeenten mogelijk om overtollige middelen uit te lenen aan andere overheden, en daarmee een beter rendement te halen dan bij de schatkist.

b. er komt een zogenaamde doelmatigheidsdrempel van 0,75% van het begrotingstotaal met een minimum van 250 duizend euro per gemeente (maar wel met een maximum van 2,5 miljoen euro). Heeft een gemeente overtollige middelen die minder zijn dan deze drempels, dan hoeft deze niet te gaan schatkistbankieren. Wel moeten de administraties van alle gemeenten, ook die waarvan nu al duidelijk is dat ze onder deze drempel vallen, klaar worden gemaakt om te kunnen schatkistbankieren (het zogeheten inregelen).

Effect Groningen

Sinds 2008 is de gemeente Groningen netto lener. Dit betekent dat de gemeente Groningen een schulddpositie heeft die gefinancierd moet worden en gemiddeld niet beschikt over tegoeden. Daardoor zijn de gedeerde renteinkomsten minimaal en voor ons minder van belang. Wij onderschrijven niettemin de argumenten van de VNG.

Volgens de VNG nemen mogelijk ook de kosten van het betalingsverkeer toe door het wetsvoorstel. Verder leidt de invoering tot extra administratieve lasten door overboekingen en transacties tussen diverse rekeningstelsels bij meerdere banken. De daarmee gemoeide kosten zijn voorlopig onduidelijk, maar compenseert het rijk in elk geval niet.

Gemeenten beschikken al over zeer strenge regels voor uitzettingen van tegoeden. Deze regels zijn onder andere aangescherpt naar aanleiding van de Icesave affaire. In deze regels staat dat decentrale overheden alleen voorzichtig en zonder risico's mogen beleggen. Het invoeren van schatkistbankieren om de regels aan te scherpen is volgens ons dan ook niet nodig.

Btw-compensatiefonds (BCF)

Dit kabinet heeft in het regeerakkoord het voornemen uitgesproken het Btw-compensatiefonds af te schaffen en de middelen met ingang van 2015 terug te storten in Gemeentefonds en Provinciefonds evenwel met een korting van 550 miljoen euro. (Hiervan bedraagt het gemeentelijke aandeel 88%).

Decentrale overheden hebben zich vanaf het moment van verschijnen van het regeerakkoord scherp verzet tegen afschaffing van het BCF. De administratieve lasten van het bruto (inclusief BTW) maken van de gemeentelijke begrotingen en van de gemeenschappelijke regelingen waren enorm. Ook zou afschaffing een forse rem betekenen op de (inter)gemeentelijke samenwerking die de laatste jaren goed van de grond is gekomen en de komende jaren vanwege de aangekondigde decentralisaties nog veel verder zal en moet gaan. De afschaffing van het BCF zou derhalve grote gevolgen voor gemeenten hebben. Bovendien zou uitvoering van de

kabinetsvoornemens in het jaar 2014 een mogelijke eenmalige strop van ruim 2 miljard euro hebben betekend.

Akkoord

Het kabinet bleek bereid om de afschaffing van het BCF terug te draaien onder twee voorwaarden:

- a. de korting van structureel 550 miljoen euro wordt gerealiseerd via het gemeente- en provinciefonds
- b. er moet een einde komen aan het open-einde karakter van het fonds.

Over de tweede voorwaarde is stevig onderhandeld omdat decentrale overheden niet het risico wilden dragen van te lage meerjarenramingen van het Rijk voor het BCF. Uiteindelijk zijn gemeenten en provincies akkoord gegaan met het dichtschroeven van het BCF per 2015 omdat nu zal worden uitgegaan van de huidige meerjarenraming zoals die is opgenomen in de zogenoemde Startnota van het kabinet. Deze bedragen worden met ingang van 2015 opgehoogd met het accres dat ook voor het gemeentefonds in enig jaar geldt. Als de gemeenten meer declareren uit het fonds dan er volgens de begroting beschikbaar is, wordt het tekort aangevuld uit het gemeentefonds. Daar staat tegenover dat wanneer gemeenten minder declareren en er dus in het BCF geld over blijft, dit restant wordt toegevoegd aan het gemeentefonds. De totale gemeentelijke en provinciale declaraties worden afzonderlijk gemonitord binnen het BCF.

Tot slot is afgesproken dat vóór 2015 nog afzonderlijk de BTW consequenties van de nieuwe gemeentelijke taken (vanwege de decentralisaties) in kaart worden gebracht en toegevoegd aan het budget van het fonds.

Effect Groningen

De afschaffing van het BCF had in 2014 mogelijk tot een incidenteel nadeel geleid van ongeveer 25-30 miljoen euro voor Groningen. Met het in stand blijven van het BCF vervalt dit incidentele nadeel in 2014.

Het structurele nadeel als gevolg van de korting van 550 miljoen euro blijft bestaan. Voor Groningen betekent dit een korting van ongeveer 2,5 miljoen euro in 2014 en 6,8 miljoen euro vanaf 2015.

Overig

In het akkoord is afgesproken dat het kabinet zich zal inspannen om bovenop de trap-op-trap-af systematiek geen extra generieke kortingen door te voeren op het gemeentefonds ten opzichte van het regeerakkoord.

Conclusie

Met het onderhandelaarsakkoord wordt tegemoet gekomen aan een aantal bezwaren die de medeoverheden hadden bij het regeerakkoord. Onze grote zorgen ten aanzien van de financiering van de decentralisaties zijn hiermee niet weggenomen. Gelet hierop zijn we voornemens in te stemmen met het onderhandelaarsakkoord, maar wachten we het debat met uw raad af.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'Rehwinkel'.

de burgemeester,
dr. J.P. (Peter) Rehwinkel

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'Ruys'.

de secretaris,
drs. M.A. (Maarten) Ruys